

**LAUDATIO ACADEMICIANULUI VICTOR SPINEI
CU PRILEJUL CONFERIRII TITLULUI DE *DOCTOR HONORIS*
CAUSA AL UNIVERSITĂȚII DE STAT „BOGDAN PETRICEICU
HAȘDEU” DIN CAHUL
27 MARTIE 2025**

Decizia Senatului Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul de a conferi titlul onorific Doctor Honoris Causa profesorului universitar, doctor Victor Spinei, membru titular al Academiei Române, reprezintă o apreciere pe măsura savantului, care a realizat cercetări remarcabile privind evul mediu românesc, sud-est european și stepa euroasiatică, aceste studii vizând istoria devenirii civilizației românești în contextul interacțiunii milenare dintre Orient și Occident.

În acest cadru festiv, îmi revine marea onoare să prezint binemeritul Laudatio pentru savantul Victor Spinei, care și pe această cale, revine la el acasă, în spațiul basarabeian, în care s-au plămădit strămoșii lui, dar, și personalitatea viitorului arheolog și istoric academician.

Victor Spinei este o figură notorie care se remarcă prin studii marcante în domeniul arheologiei și istoriei medievale, prin activitate prodigioasă universitară și prin administrare competentă a mediului academic din România.

Până la atingerea Olimpului științific, Victor Spinei a trebuit să parcurgă o cale foarte dificilă, care a fost plină de peregrinări și lipsuri. Fiind originar din Basarabia, pe care a părăsit-o în plin război, Victor Spinei împreună cu familia sa, grație timpurilor anevoioase, a fost nevoit să cutureiere o vreme cea mai mare parte a României, pentru a se stabili în final la Iași, la circa 100 km de la Lozova, din codrii Lăpușnei, de pe cealaltă parte a Prutului, care este satul de baștină.

Victor Spinei este descendent din familii de pământeni vechi din Basarabia cu puternice tradiții intelectuale în mediul preoților și profesorilor, printre strămoși având personalități care s-au remarcat în procesul mișcării de eliberare națională a românilor basarabeni de la 1917, iar mai apoi prin participare nemijlocită la votarea Actului Unirii de la 27 martie 1918, dar și prin administrarea procesului de integrare a Basarabiei în componența României Mari.

Astfel, străbunii academicianului Victor Spinei, Chiril Spinei și Alexandru Baltaga, cel din urmă canonizat de Biserica Ortodoxă Română drept Sfântul Preot Mucenic Alexandru din Basarabia, în calitate de deputați ai Sfatului Țării, au votat Unirea Basarabiei la Patria-Mamă, iar un alt străbun – Sergiu Niță –, fiind în postura de ministru în Guvernul de la București în anii 1920-1927, a participat activ la administrarea procesului de integrare a Basarabiei în componența României Mari.

Educația și tradițiile de familie au avut o influență decisivă în procesul devenirii personalității lui Victor Spinei, care, în pofida vremurilor totalitare, a păstrat cu sfințenie amintirile apropiaților despre străbuni și locurile de baștină, pe care avea să le redescopere plenar abia după căderea cortinei de fier de pe râul Prut în anul 1990. Dragostea față de pământul străbun și față de civilizația românească în general a facilitat în mare măsură preocupările științifice de o viață ale lui Victor Spinei. Abordarea arheologiei și a istoriei medievale în calitate de călăuză constantă a

cercetătorului pe parcursul a peste șase decenii demonstrează legătura vitală dintre trecutul familiei Spinei și itinerarul existențial al savantului, care denotă realizări deosebite în descoperirea filelor necunoscute din istoria neamului românesc din spațiul carpato-danubian în general, dar și din spațiul pruto-nistean în particular.

Studiile de bază ale viitorului academician s-au desfășurat la Iași, la Școala elementară „Mihail Kogălniceanu” (1950-1957), apoi la Liceul “Constantin Negruzzi” (1957-1961) și la Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” (1961-1966), aici avându-l în calitate de îndrumător pe profesorul academician Mircea Petrescu-Dîmbovița, care a avut un rol special în proiectarea traseului științific al cercetătorului.

Studiile doctorale ale domnului Victor Spinei s-au desfășurat la Institutul de Istorie “Nicolae Iorga” din București, inițial sub îndrumarea celebrului prof. univ. dr. Ion Nestor, iar mai apoi a prof. univ. dr. Ștefan Ștefănescu, titlul de doctor în științe istorice fiind obținut în anul 1977 la Universitatea din București, cu excelența teză de doctorat intitulată „Moldova în secolele XI-XIV”.

De la absolvirea facultății în anul 1966 și până în prezent, în al 59-lea an de activitate, domnul Victor Spinei activează în cadrul Institutului de Arheologie din Iași, Filiala Iași a Academiei Române, în anii 1966-1990 fiind cercetător științific (pe atunci Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”), apoi șef al Sectorului de Arheologie Medievală (1990-2004), director al Institutului (2003-2011) și director onorific al Institutului (din 2014 până în prezent).

Începând cu anul 1990, pe parcursul a 35 de ani, domnul Victor Spinei a fost și cadru universitar al Facultății de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, inițial în calitate de profesor asociat, apoi ca profesor titular, conducător de doctorat și Profesor Emeritus, pregătind în acest context 21 de doctori în științe istorice.

Pe parcursul ultimilor 25 de ani domnul Victor Spinei desfășoară o activitate prodigioasă în cadrul Academiei Române, în anul 2001 fiind ales în calitate de membru corespondent al Academiei, în anul 2015 în calitate de membru titular, în anii 2015-2022, în doi termeni consecutivi, ocupând postul de vice-președinte al Academiei Române, iar din anul 2019 fiind președinte al Secției de Științe Istorice și Arheologie a Academiei Române.

Pentru merite deosebite în domeniul cercetării istorice, în anul 2017, domnul Victor Spinei a fost decorat de președintele României cu Ordinul Național „Steaua României” în grad de Cavaler.

Domnul Victor Spinei este Doctor Honoris Causa a unor universități din România și Republica Moldova: a Universității de Stat din Moldova (2012), a Universității “Dunărea de Jos” din Galați (2017) și a Universității “Lucian Blaga” din Sibiu (2024). În același timp, Victor Spinei este Membru de Onoare al Academiei de Științe a Moldovei (2018), cetățean de Onoare al comunei natale – Lozova (r. Călărași) (2015), al comunei Dumbrăveni (jud. Suceava) (2016) și al municipiului Iași (2018).

În calitate de cercetător în domeniul arheologiei Victor Spinei a coordonat săpături arheologice de teren și a cercetat perioada de început a epocii medievale în spațiul românesc și sud-est european. Victor Spinei se remarcă prin studii de referință privind arheologia și istoria medievală timpurie a spațiului est-carpatic; prin cercetări capitale referitoare la civilizația românească din nordul și sudul Dunării de Jos în perioada medievală; prin sinteze istorice recunoscute pe plan internațional cu privire la nomazii euro-asiatici din prima jumătate a mileniului II; prin investigații definitorii privind migrația nomazilor în Europa de est și de sud-est în prima jumătate a mileniului al II-lea; prin studii relevante privind relațiile românilor cu Imperiul bizantin, cnezatele rusești, regatul ungar și cu triburile nomade turanice și mongole. De asemenea, Acad. Victor Spinei s-a remarcat prin

investigațiile temeinice privind obiectele de cult din estul și sud-estul Europei și prin cercetările valoroase cu privire la istoriografia românească și universală.

Pe parcursul activității de cercetare Victor Spinei a elaborat o operă științifică impresionată, care cuprinde circa 500 de publicații, inclusiv, peste 20 de volume monografice, dintre care remarcăm lucrările: *Moldova în secolele XI-XIV* (1982, 1986, 1994); *Marile migrații din estul și sud-estul Europei în secolele IX-XIII* (1999, 2003); *The Great Migrations in the East and South East of Europe from the Ninth to the Thirteenth Century, II, Cumans and Mongols* (2006, 2022 – Editura Adolf M. Hakkert, Amsterdam); *The Romanians and the Turkic Nomads North of the Danube Delta from the Tenth to the Mid-Thirteenth Century* (2009 – Editura Brill, Leiden-Boston); *Mongolii și românii în sinteza de istorie ecleziastică a lui Tholomeus din Lucca* (2012); *Principii martiri Boris și Gleb. Iconografie și canonizare* (2011); *Les Princes Martyrs Boris et Gleb. Iconographie et Canonisation* (2011 – BAR International Series 2319, Oxford).

În același context, grație academicianului Victor Spinei a fost elaborată lucrarea monumentală „Enciclopedia reprezentanților scrisului istoric românesc”, publicație râvnită de mai multe decenii, care a apărut în cinci volume superbe în anul 2021.

Domnul Victor Spinei a coordonat publicarea a peste 150 de lucrări științifice (monografii, culegeri de texte, de studii etc.) autorii cărora sunt cercetători din România, Republica Moldova și alte țări străine. În acest context, este de menționat special contribuția lui Victor Spinei la valorificarea moștenirii științifice a corifeilor istoriografiei românești: Nicolae Iorga („Istoria românilor” în zece volume și „Chestiunea Dunării”) și Gheorghe I. Brătianu („Marea Neagră. De la origini până la cucerirea otomanilor”, ed. 1988, 1999 și „Chestiunea Mării Negre”, ed. 2022). De asemenea, menționăm, publicarea în cadrul proiectelor Academiei Române coordonate de Victor Spinei în colaborare cu Ionel Căndea a unor monografii de istorie medievală semnate de autori renumiți din străinătate, precum Walter Pohl, Peter Golden, Sebastian Brather, Michel Kazanski, Patrick J. Geary, Peter Schreiner, Oliver Jens Schmitt, Yu Taishan, Heiko Steuer, Johannes Koder etc.

Pe parcursul anilor, Victor Spinei a coordonat diverse reviste și ediții științifice, a fost redactor responsabil la revista „Arheologia Moldovei” (2004-2011) și este membru în peste 35 de colegii de redacție a revistelor științifice de profil istorico-arheologic din România și străinătate.

Victor Spinei este fondator și coordonator a unor ediții științifice de prestigiu din domeniul istoriei, precum: seriile *Honoraria* (din 2005), *Florilegium magistrorum historiae archaeologiaeque Antiquitatis et Medii Aevi* (din 2007) și *Scripta archaeologica et historica Dacoromaniae* (din 2009); coeditor al seriilor *Bibliotheca Archaeologica Moldaviae* (din 2005) și *Bibliotheca Archaeologica Iassiensis* (2006-2009), toate acestea fiind tipărite sub egida Institutului de Arheologie din Iași.

Domnul Victor Spinei dispune, în același timp, de o bogată experiență internațională, realizând mai multe stagii de documentare și specializare la cele mai prestigioase universități și instituții academice din Germania, Austria, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, URSS / Rusia, Italia, China, Franța, Israel, Spania, Suedia, Ungaria, Polonia etc.

Fiind discipol al marilor profesori Ion Nestor, Mircea Petrescu-Dimbovița și Ștefan Ștefănescu, Victor Spinei a urmat cu multă acribie și demnitate calea trasată de înaintași, constituind la rândul său o nouă școală de arheologie medievală, formată din specialiști de înaltă valoare din România și Republica Moldova.

Încă din anii de restriște de până la 1989 Victor Spinei a întreținut legături constante cu cercetătorii de la Chișinău, având o relație specială cu regretatul arheolog dizident Ion Hincu. Pe de altă parte, din anul 1990 s-a implicat foarte activ în sprijinirea procesului de readucere a cercetării

istorico-arheologice din Republica Moldova la matca firească a istoriografiei românești. Împreună cu prof. Ioan Caproșu și prof. Dan Gh. Teodor, Victor Spinei a contribuit esențial la crearea noii școli de arheologie și istorie medievală timpurie în Republica Moldova, prin formarea cadrelor de specialitate și susținerea proiectelor de cercetare arheologică și a proiectelor editoriale.

În cadrul școlii doctorale de la Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” Iași, Victor Spinei a pregătit o întreagă pleiadă de arheologi și istorici medievaliști din Basarabia, printre care îi remarcăm pe dr. Ion Tentiuc (cercetător științific coordonator la Muzeul Național de Istorie a Moldovei), regretatul dr. Anatol Gorodenco, dr. hab. Igor Cereteu (șef secție Istorie Medievală la Institutul de Istorie a Universității de Stat din Moldova), dr. Ludmila Bacumenco-Pîrnău (cercetător la Institutul de Arheologie al Academiei Române, filiala Iași) și dr. Ion Ursu (director al Institutului Patrimoniului Cultural al Ministerului Culturii).

Grație strădaniei domnului Victor Spinei, la editurile științifice din România pe parcursul ultimelor decenii au fost publicate diverse studii monografice elaborate de arheologii medievaliști de la Chișinău, printre care se remarcă: Ion Tentiuc, *Populația din Moldova Centrală în secolele XI-XIII* (1996); Anatol Gorodenco, *Ceramica locală de la Orheiul Vechi în secolele XIV-XVI* (2000); Igor Cereteu, *Biserici și mănăstiri din Moldova: secolul al XIV-lea și prima jumătate a secolului al XV-lea* (2004); Ludmila Bacumenco, *Ținutul Orheiului în secolele XV-XVI* (2006); Gheorghe Postică, *Orheiul Vechi: Cercetări arheologice 1996-2001* (2006) și *Civilizația medievală timpurie din spațiul pruto-nistean (secolele V-XIII)* (2007).

Fiind puternic atașat de destinul basarabean, Victor Spinei a sprijinit de asemenea și multiple proiecte de istorie medievală, istorie modernă și istorie contemporană. În acest context, Victor Spinei în cooperare cu Ionel Căndea, membru corespondent al Academiei Române, a inițiat și coordonat cunoscutul proiect editorial “Basarabica”, publicat la Muzeul „Carol I” din Brăila între anii 2016-2022, acest proiect totalizând peste 20 de lucrări monografice privind istoria medievală, modernă și contemporană a Basarabiei. În cadrul acestei ediții, prin eforturile domnului Victor Spinei, au fost puse în valoare lucrările monografice ale unor cunoscuți istorici din Republica Moldova, precum: Andrei și Valentina Eșanu, *Lumina cărții la români: (secolele XIV-XIX): studii, surse și materiale*; Ion Chirtoagă, *Estul spațiului românesc în perioada medievală și începutul celei moderne: Studii și documente*; Igor Cereteu *Cartea românească veche în Basarabia: Istorie, circulație, valoare, documentar*; Victor Țvircun, *Dimitrie Cantemir - repere biografice și Contribuții la istoria familiilor Cantemir și Cantacuzino*; Vlad Mischevca, *Geneza problemei basarabene – 1812*; Valentin Tomuleț, *Protestele și revendicările populației din Basarabia: (anii 1812-1828)*; Valeriu Popovschi, *Biroul de organizare al Sfatului Țării și Republica Democratică Moldovenească (1917-1918)*; Nicolae Enciu, *În componența României Întregite. Basarabia și basarabenii de la Marea Unire la notele ultimative sovietice*; Mihai Țurcanu, *Statele Unite și problema Basarabiei (1917-1941)*; Valentin Burlacu, *Unirea Basarabiei cu România și recunoașterea ei internațională*; Sergiu Cornea, *Organizarea teritorială puterii locale în Republica Moldova: concept, mecanisme, soluții etc.*

Un alt proiect editorial important al istoricilor de la Chișinău, realizat datorită lui Victor Spinei este prestigioasa ediție: „Documente privind istoria românilor. Colecția Hurmuzachi, Seria a 3-a”, în cadrul căreia sunt valorificate surse istorice inedite privind Legația română la Petrograd (1914-1918) – vol. I (ed. Gheorghe Cojocaru et al.); Activitatea consulatelor României de la Odessa, Ismail și Moscova în 1917-1919 – vol. II (ed. Gh. Cojocaru et al.); Moștenirea epistolară a lui Dimitrie Cantemir – vol. III (ed. V. Țvircun); Rapoartele diplomatice ruse din România (1899-1905) – vol. IV

(ed. Fl. Solomon); Franța și chestiunea Basarabiei la Conferința de Pace de la Paris (1919-1920) – vol. V (ed. Gh. Cojocaru și E.-T. Sclifos) și Iconografia Basarabiei – vol. VI (ed. M. Gribincea).

Astfel, prin activitatea neobosită tumultoasă și prin proiectele științifice promovate, academicianul Victor Spinei a revenit plenar în mediul basarabean, contribuind la o integrare reală a științei istorice și arheologice din Republica Moldova în mediul istoriografic românesc și universal.

În aceste contexte notabile, decizia Senatului Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul de a conferi domnului Victor Spinei titlul onorific Doctor Honoris Causa vine să confirme odată în plus valoarea și meritele deosebite ale pământeanului nostru care s-a remarcat din plin în istoriografia românească și universală, aducând pe aceste căi un suflu nou în știință și contribuind, astfel, la o așezare mult mai temeinică a multiplelor probleme de arheologie și istorie medievală.

Cu acest prilej aducem călduroase felicitări Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul! Sincere felicitări Senatului și Rectorului Universității, Sergiu Cornea!

Sincere felicitări laureatului Doctor Honoris Causa, domnului academician Victor Spinei!

Vivat Doctoris Victor Spinei!

Gheorghe POSTICĂ